

Norsk studentorganisasjon

Lakkegata 3 / 0187 Oslo

T: 22 04 49 70

F: 22 04 49 89

E: nso@student.no

W: www.student.no

Innspill til ny rammeplan for førskolelærerutdanning

***”Fagmiljøene må bli bevisst
på hva forskningsbasert ut-
danning er.”***

20XX0000X

Innspill til ny rammeplan for førskolelærerutdanning

Arbeidet med ny rammeplan for førskolelærerutdanning vil legge store føringer for hvordan framtidens førskolelærere vil utøve sitt yrke og forståelsen den enkelte førskolelærer har av egen profesjon. Norsk studentorganisasjon (NSO) kommer i dette dokumentet med innspill til innholdet i rammeplanen og hvilke premisser som burde ligge til grunn for dette. Vi har i arbeidet vårt tatt utgangspunkt i NOKUTs evaluering av førskolelærerutdanning og støtter oss i stor grad til anbefalingene til ny rammeplan i hovedrapporten.

En overordnet problemstilling vi ikke går nærmere inn på i dette dokumentet er rammeplanens status i utdanningene, og hva som skjer dersom institusjonene ikke følger rammeplanen. Dette hører som en naturlig del til diskusjonene i forbindelse med rammeplanen, men hører ikke naturlig med som en del av rammeplanen.

Tittel på utdanningen

Vi mener rammeplanutvalget bør foreslå å endre yrkestittelen og navnet på utdanningen fra førskolelærer til barnehagepedagog. Dette er en tittel som i større grad reflekterer utdanningens innhold og barnehagens virkelighet, i motsetning til dagens tittel som lett knyttes opp mot barnehagen som skoleforberedende instans. Dette er ikke negativt i seg selv, men det er ikke det eneste barnehagen dreier seg om. Vi mener også at barnehagepedagog kan assosieres med en yrkesidentitet som kan gir økt status, jamfør utdanningens status i dag. I forhold til rekruttering og profilering av studiet mener vi denne tittelen tydeligere vil vise til utdanningens faktiske innhold for potensielle søkere.

Vi har merket oss forslaget om å endre tittelen til barnehagelærerutdanning, noe som blir nevnt både i Stortingsmelding 41(2008-2009) og Brennautvalgets rapport. Vi mener at lærerbegrepet kan være noe problematisk. Begrepet gir etter vår mening et lite utfyllende bilde av en førskolelærers yrkesoppgaver, som dreier seg om mer enn å tilrettelegge for barns læring. Sett i forhold til den aktuelle debatten om kartlegging og barnehagen som noe mer enn en skoleforberedende læringsarena mener vi at begrepet lærer er misvisende. NSO vil likevel sekundært støtte en endring til barnehagelærer da vi mener denne tittelen alt i alt sier mer om i hvilken arena førskolelærerprofesjonen har sitt hovedsete.

- *NSO mener at utdanningen bør skifte navn til barnehagepedagogutdanning.*

Utdanningens lengde

NSO mener utdanningen bør forbli 3-årig, og er skeptisk til å utvide utdannelsen til fire år. Det kompetansebehovet en slik utvidelse av utdanningen kan dekke, mener vi best blir ivaretatt ved å tilby videreutdanninger på masternivå, og på den måten unngå en hybridmodell som går imot nasjonal og internasjonal utdanningstruktur.

NSO mener at førskolelærerstudenter må sikres masterutdanninger som er relevant for å sikre at kompetanse fra mastertilbudene også kommer barnehagene til gode. En

utfordring i dag er at mye av kompetansen ikke havner i barnehagen, men i andre deler av arbeidslivet.

Samtidig ser vi et behov for at det utvikles nye masterutdanninger som i større grad er knyttet til barnehageområdet og førskolelærerprofesjonen. Dette kan gjøres ved å tilby flere videreutdanninger på masternivå, og at disse på sikt integreres i fulle masterløp. Et eksempel på en slik videreutdanning er den nye styrerskolen

- *NSO mener utdanningen fortsatt skal være 3-årig og at det initieres forsøk med en femårig helhetlig utdanning.*

Utdanningens struktur

Med "fagbolker" mener vi emner som ivaretar en mer helhetlig tilnærming til barnehagefagene og pedagogikk. Innenfor emnene skal det være noen fastsatte studiepoeng, blant annet skal pedagogikkfaget inngå i alle fagbolker. I bunnen må det legges til rette for at alle fag skal ha et minimum antall studiepoeng i løpet av studiet. Om fagbolker er et riktig begrep å bruke kan diskuteres, men det er nødvendig med noen nasjonale rammer som ivaretar minimumskompetansen i hvert enkelt fag og som dreier utdanningen mot å fokusere på læringsutbyttebeskrivelser innenfor fagbolkene. Dette er nødvendig for at den naturlige sammenhengen mellom fag som man finner i barnehagen også gjenspeiles i utdanningen.

Denne strukturen gir institusjonen mulighet til å profilere sine faglige styrker gjennom å tilby fordypning i enkeltområder. I dagens system finnes det mange gode eksempler på slik profilering. NSO ser det derfor som betydningsfullt at institusjonene får videreutviklet sine profiler. Alt i alt oppleves studentene ved profilutdanningene som mer motiverte. Sammenlignet med studenter ved ordinære løp har disse studentene et høyere karaktersnitt ved inntak. De gjør det også karaktermessig bedre på studiet. NSO mener at en oppbygging i fagbolker samt et romslig antall med frie studiepoeng vil ivareta en felles profesjonsforankring og i tillegg sikre at utdanningsinstitusjonene kan spille på sine sterke sider. For eksempel kan man ha et fokus på de estetiske fagene eller på flerkulturalitet i alle fagbolker hvis dette er institusjonenes satsningsområde.

- *NSO mener at ny rammeplan bør endre oppbyggingen fra enkeltfag til "fagbolker".*

Studentmobilitet i utdanningen

Det skal være en reell mulighet for studentene til å bytte eller ta deler av utdanningen ved en annen utdanningsinstitusjon i løpet av studiet. En løsning på dette er å legge opp til et 3. studieår der det ene semesteret er fordypningsemne og bacheloroppgave og at 5. semester må tilrettelegges for utveksling ved samtlige institusjoner. På den måten vil man unngå at studenter som ønsker å skifte institusjon eller ta deler av utdanningen et annet sted må ta opp igjen fag. Dette gir også studentene mulighet til å søke andre fordypninger enn de som tilbys ved egen institusjon.

En utfordring vi ser ved utveksling, er at praksis i utlandet ofte er studiepoengbelagt, noe som ikke er tilfelle i Norge. Dette er en utfordring som må sees nærmere på.

Møte med mottaker dd.mm.åååå

- *NSO mener at rammeplanen må legge til rette for at alle studenter skal ha mulighet til utveksling både nasjonalt og internasjonalt.*

Regionalisering og regionssamarbeid

Det økte fokuset på regionssamarbeid ser vi på som positivt, og bør utvides til også å gjelde for eksempel fordeling av fagtilbud og fagforydninger innen førskolelærerutdanningen. En forutsetning er at disse samarbeidene er forpliktende for institusjonene, og at utdanningskvalitet, sterke fagmiljøer og et bredt faglig tilbud innenfor hver region er et overordnet mål for samarbeidet. Vi ser en utfordring i forhold til insentivmodellen og hvilken institusjon som krediteres i forhold til studiepoengproduksjon. Når en student skifter institusjon innen slike avtaler må det sikres forutsigbarhet og klare ansvarsområder for institusjonene.

- *NSO mener at det bør legges opp til forpliktende regionaliseringsavtaler mellom institusjonene slik at studentenes rettigheter ivareta.*

Fagene i utdanningen

Pedagogikkfaget skal være kjernen i utdanningen. En grunnleggende barndoms- og profesjonsforståelse er det essensielt for å kunne utføre en god jobb som pedagogisk leder i barnehage. Denne forståelsen skal knyttes sammen med hvilken plass de andre barnehagefagene skal ha i utdanningen og barnehagen. De andre fagene må derfor ikke sees på som rene læringsfag men også som metodefag. Innholdet i de enkelte fagene må kunne forsvares ut fra relevans til barnehagehverdagen og førskolelærerens profesjonsutøvelse. Ledelsesperspektivet i utdanningen har lenge vært underkommunisert.

Det nyutdannede førskolelærere i størst grad føler de mangler når de kommer ut i arbeid er lederkompetanse, noe som også kommer fram i NOKUT-evalueringen. Det pedagogiske lederperspektivet i utdanningen må knyttes til hvordan lede en barnehage i forhold til personalansvar og faglig ledelse, samt veiledning og pedagogisk dokumentasjon. Vi ser behovet for at begrepet pedagogisk ledelse bør gjennomgås og defineres nærmere, nå som styrerutdanningen flyttes ut av grunnutdanningen.

- *NSO mener at pedagogikkfaget skal være gjennomgående gjennom hele studiene og at de andre fagene i utdanningen skal ha et pedagogisk nytteperspektiv.*
- *NSO mener at lederperspektivet i utdanningen må styrkes og derfor komme tydelig fram i rammeplanen*

Praksis i utdanningen

I dag er det få øvingslærere som sitter på en formell veiledningskompetanse. NSO mener at det må være et krav at øvingslærere skal ha formell veiledningskompetanse. Dette sikrer studentenes praksisutbytte og vil også kunne bidra til å sile ut mindre motiverte øvingslærere.

God praksis forutsetter nært samarbeid mellom institusjon og praksisfelt. For å sikre at studentene får best mulig veiledning og oppfølging må man først og fremst stille krav til praksislærers veiledningskompetanse, men også god kommunikasjon og samhandling med den

enkelte students veileder ved institusjonen. Dagens situasjon med at veileder ved institusjonen stort sett er pedagogikk lærer ser vi på som uheldig, da en faglærer i like stor grad kan ivareta studentenes individuelle læringsbehov. Dette kan også sikre faglærere uten yrkeserfaring fra barnehagen jevnlig kontakt med praksisfeltet. En god kvalitetssikring av praksis er viktig for å ivareta studentenes rettsikkerhet. Det gir også studentene mulighet til å evaluere egen praksis.

Noe NSO får tilbakemeldinger om fra studenter ved førskolelærerutdanningene er at det er ulik praksis på hva en regner som en praksisdag. NSO ønsker at definisjonen på hva som er en praksisdag blir definert via rammeplanen. Dette er viktig for rettighetene til studentene, men også for å sikre at en har en nasjonal samordning på forståelsen av praksis.

Praksisordninger som barnehageovertakelse og referansebarnehager ser vi på som positive for å styrke praksisens relevans i utdanningen. Barnehageovertakelse kan blant annet være med på å styrke praksisens fokus på ledelse,- foreldresamarbeid,- personalsamarbeid og utviklingsprosesser i barnehagen. Referansebarnehager kan for eksempel knyttes opp til studentenes oppgaver og gjennomføring av eksamen, noe som vil styrke sammenhengen mellom teori og praksis i utdanning. NSO håper også en kan arbeide for gode hospiteringsordninger mellom praksisfeltet og utdanningsinstitusjonene hvor både en kan sikre at undervisningspersonalet er sikret en nær kontakt med praksisfeltet i sitt virke.

Evalueringen av førskolelærerutdanningen peker på en utfordring med at deltidsstudenter i stor grad tar praksisen ved egen arbeidsplass. Dette er uheldig for kvaliteten på praksis da studentene blir sett på som arbeider ved praksisplassen fremfor student. Derfor mener vi at en må sikre at studentene får praksisplasser utenfor sin egen arbeidsplass.

- *NSO mener at praksislærere ved praksistedet skal ha formell veiledningskompetanse og at dette skal forskriftsfestes.*
- *NSO mener at praksis må kvalitetssikres på lik linje med resten av utdanningen.*
- *NSO mener at samhandlingen mellom student, praksisveileder og øvingslærer både før under og etter praksis må styrkes og det må stilles krav til strukturelle rammer som legger til rette for dette i rammeplanen.*
- *NSO mener at praksisopplæringen må være reell, og at det er uheldig å ha praksis ved egen arbeidsplass.*

Forskningsbasert utdanning

Det er mange oppfatninger av hva som ligger i begrepet forskningsbasert utdanning. Blant annet handler det om at førskolelærerstudentene skal gjøres kjent med, og reflektere kritisk over forskning som foregår på barnehagefeltet. En mer direkte tilnærming til forskningsbasert undervisning er at studentene får delta i forskningsprosjekter sammen med forskere og undervisere ved institusjonen. Dette skal gjøres kjent for studentene gjennom varierte undervisningsmetoder som kan gi studentene ulike innfallsvinkler til å reflektere rundt fag og

Møte med mottaker dd.mm.åååå

profesjon. Et annet viktig argument for å fokusere på god forskningsbasert undervisning er å øke studentenes evne til å innhente kunnskap og endre egen praksis i egen yrkesutøvelse når studentene er ute i yrket.

Studentene bør bevisstgjøres rundt hvor kunnskapen som presenteres i studiet kommer fra og hvilken forskningsramme den er utviklet innenfor. Det kan gjøres ved at ulike forsknings-synene som finnes i fagmiljøene ved institusjonene må synliggjøres for studentene gjennom hele studieløpet og i alle fag. Fagmiljøene må også i større grad bli bevisst på hva forskningsbasert undervisning er og hvordan forskningen kan knyttes mer opp mot praksis i undervisning. Institusjonenes forskere og profiler må i større grad komme inn på bachelornivå og presentere sin forskning. For å skape mer praksisnær forskning er det en ide å jobbe for at øvings- og refereransebarnehagene trekkes mer inn i forskningsarbeidet.

Bacheloroppgaven er viktig for å gi studentene fordypning og erfaring i å arbeide med vitenskapelig materiale, og derfor en viktig del av studentenes kontakt med FOU. For å kunne skrive en god bacheloroppgave er det en forutsetning at studentene får undervisning i og erfaring med vitenskapelig metode.

- *NSO mener at rammeplanen må tydeliggjøre hva som ligger i begrepet forskningsbasert undervisning og tydeliggjøre krav til FoU i utdanningen.*
- *NSO mener at rammeplanene må stille krav til bacheloroppgave i utdanningen på et minimum antall studiepoeng.*
- *NSO mener at rammeplanen må stille krav til varierte undervisningsmetoder og vurderingsformer i utdanningen.*

Inntakskrav og kvalitetssikring av studiet

NSO mener at karakterkravene på grunnskolelærerutdanninga/ allmenlærerutdanninga har vært vellykket, og ønsker at en vurderer en lignende ordning på førskolelærerutdanning. Ordningen skal bidra til å øke kvaliteten på studiet og å øke kompetansen på kandidater som blir uteksaminert.

Det er viktig at det stilles krav til studentene i form av læringsutbyttebeskrivelser. Disse skal stille realistiske, men høye krav til hva studentene skal oppnå av kompetanse ansvarliggjør både utdanningsinstitusjone og studentene. Det bør angis noen retningslinjer i rammeplanen for hva som skal anses som obligatorisk oppmøte i utdanningen. Videre bør det være opp til den enkelte institusjon å praktisere dette, men obligatorisk oppmøte må være faglig begrunnet med det prinsippet at læringsutbyttet studenten er forventet å oppnå ikke skal kunne tilegnes på andre måter enn å være tilstede på undervisningen.

Lærefriheten til studentene skal ikke innskrenkes av obligatorisk undervisning med mindre det ligger gode faglige grunner for dette. Obligatorisk oppmøte skal ikke være en løsning for å øke studentenes arbeidsinnsats, men det må satses på alternative metoder som å øke forventningene til arbeidsinnsats og å stille tydeligere krav til blant annet oppgaver og eksamen.

- *NSO mener at generell studiekompetanse skal være hovedregelen for å være kvalifisert til høyere utdanning, men at erfaringene fra karakterkravene på allmenlærerutdanningen skal ligge til grunn for vurderinger om karakterkrav i førskolelærerutdanningen*
- *NSO mener det bør innføres karakterkrav på førskolelærerutdanningen.*
- *NSO mener at det bør angis noen retningslinjer i rammeplanen for hva som skal anses som obligatorisk oppmøte i utdanningen.*

Rammeplanens detaljnivå

NSO er opptatt av at detaljnivået i rammeplanen gir friheter til institusjonene til å prioritere sine styrker og svakheter, og å utarbeide sin egen profil på utdanningen. Samtidig må rammeplanen sikre en nasjonal samordning og innretting av studietilbudene. Vi er fornøyd med arbeidet med rammeplanen for den nye grunnskolelærerutdanninge, og mener dette kan være et godt detaljeringsnivå også for den rammeplanen til førskolelærerutdanningene.

- *NSO mener at man bør følge detaljeringsnivået som er lagt for rammeplanen til GLU.*